

На основу Амандмана LXXXII тачка б) ст. 5. и 6. на Устав Републике Српске, члана 115. Устава Републике Српске и члана 60. став 2. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске, на сједници одржаној 7. септембра 2020. године
, д о н и ј е л о ј е

О Д Л У К У

Утврђује се да чланом 17. Закона о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању број: 02/1-021-576/20, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Десетој редовној сједници одржаној 18. јуна 2020. године, није повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

О б р а з л о ж е њ е

Предсједавајућа Вијећа народа Републике Српске доставила је 23. јула 2020. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број: 03.1/1-346/20 од 22. јула 2020. године којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању број: 02/1-021-576/20, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 18. јуна 2020. године. Уз наведени акт достављен је предметни закон, Одлука о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа број: 03.2-5-84/20 од 29. јуна 2020. године, Образложење ове одлуке број: 03.2-5-84/20-1 од 6. јула 2020. године, те Амандман са образложењем под бројем: 03.2-5-84/20-2 од 6. јула 2020. године, који је Клуб делегата бошњачког народа поднио на овај закон. У акту предсједавајуће Вијећа народа се наводи да је Народна скупштина Републике Српске на Десетој редовној сједници одржаној 18. јуна 2020. године изгласала Закон о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању број: 02/1-021-576/20, те је, сагласно Амандману LXXXII на Устав Републике Српске, овај закон достављен на разматрање Вијећу народа Републике Српске. Клуб делегата бошњачког народа је поменути акт одлучио да покрене процедуру заштите виталног националног интереса бошњачког народа, јер сматра да је овим законом повријеђен витални национални интерес бошњачког народа. С обзиром на то да Вијеће народа Републике Српске није постигло сагласност свих клубова поводом предметног закона, као ни Заједничка комисија Народне скупштине и Вијећа народа, питање је прослијеђено Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса да одлучи да ли је Законом о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Уз наведени акт предсједавајуће Вијећа народа од 23. јула 2020. године, Суду је достављен извод из стенограма записника са Десете редовне сједнице Народне скупштине Републике Српске одржане одржане 16, 17. и 18. јуна 2020. године (дио који се односи на предметни закон), извод из стенограма са Десете сједнице Вијећа народа Републике Српске одржане 15. јула 2020. године (дио који се односи на поменути закон), те извод из стенограма са Пете сједнице Заједничке комисије Народне скупштине Републике Српске и Вијећа народа Републике Српске, одржане 22. јула 2020. године (дио који се односи на усаглашавање ставова поводом изгласаног закона).

Одлучујући о прихватљивости захтјева, Вијеће је рјешењем број УВ-14/20 од 29. јула 2020. године утврдило да је прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању број: 02/1-021-576/20, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 18. јуна 2020. године

Сагласно члану 50. став 2. и 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" бр. 114/12 и 29/13), Вијеће је Клубу делегата српског народа у Вијећу народа Републике Српске, Клубу делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске као и Народној скупштини Републике Српске, 29. јула 2020. године, доставило на одговор поменуто рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата б о ш њ а ч к о г народа.

Народна скупштина Републике Српске, Клуб делегата српског народа у Вијећу народа Републике Српске и Клуб делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске нису дали одговоре на рјешење о прихватљивости захтјева.

Оспореним чланом 17. Закона о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању се послје члана 119. Закона о средњем образовању и васпитању додаје нови члан 119а. којим је прописано: да за изузетне резултате и залагање у раду на развијању ученичких знања, способности и талената, подстицању критичког размишљања, истраживања, већег залагања и интересовања ученика с циљем постизања бољих резултата, примјену разноврсних и савремених иновативних метода у образовно-васпитном раду, те за допринос квалитетнијем образовању и васпитању у Републици, наставници могу бити награђени Светосавском наградом, да се избор кандидата за додјелу Светосавске награде врши путем јавног позива, који расписује Министарство, да се јавни позив објављује у децембру текуће године и отворен је за достављање пријава кандидата, најмање 15 дана од дана објављивања, да министар рјешењем именује Комисију за додјелу Светосавске награде, да су услови које кандидат обавезно испуњава приликом пријављивања на јавни позив за додјелу Светосавске награде: да је у радном односу у школи у години у којој се додјељује награда, да има најмање 15 година радног стажа на мјесту наставника, да су критеријуми за бодовање приликом утврђивања листе кандидата за додјелу Светосавске награде: освојено прво мјесто на републичком такмичењу у претходној школској години, који је припремао тај наставник, иновативност и креативност у раду наставника, примјена разноврсних и савремених иновативних метода и технологија у образовно-васпитном раду, допринос наставника унапређивању квалитета рада установе у настави и ваннаставним активностима, да се критеријум из става 6. тачка 1) овог члана не односи на наставнике за чији предмет није организовано републичко такмичење у претходној школској години, да Комисија из става 4. овог члана предлаже министру да се Светосавска награда додјели наставнику који испуњава услове и критеријуме прописане ст. 5. и 6. овог члана, да добитнику Светосавске награде министар додјељује повељу и новчану награду, да се новчана награда из става 9. овог члана додјељује у висини просјечне мјесечне плате након опорезивања исплаћене наставнику у Републици у претходном мјесецу прије додјељивања

награде, да министар доноси Правилник о поступку за додјелјивање Светосавске награде. У поступку оцјењивања да ли је оспореним Законом о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког народа, Вијеће је имало у виду одредбе Устава у односу на које Клуб делегата бошњачког народа оспорава Закон, као и одредбе Устава које су према оцјени Вијећа од значаја за овај поступак. С тим у вези Вијеће је узело у обзир: да према ставу 4. Амандмана LXVII на Устав, којим је замијењен члан 1. Устава, који је замијењен Амандманом XLIV на Устав, Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, Остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској, да је тач. 5. и 12. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, утврђено да Република уређује и обезбјеђује, између осталог, остваривање и заштиту људских права и слобода и образовање, да у складу са чланом 70. став 1. тачка 2. Устава Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте, те да сагласно члану 38. ст. 1. Устава свако има право на школовање под једнаким условима.

Такође, Вијеће је имало у виду члан 5. став 1. алинеја 2. Устава, према којим се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити виталних националних интереса конститутивних народа. Поред тога, Вијеће је узело у обзир да је заштита виталних националних интереса конститутивних народа утврђена чланом 70. Устава, који је допуњен Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске, као принцип заштите одређеног круга колективних права, као што су остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, идентитет једног конститутивног народа, уставни амандмани, организација органа јавне власти, једнака права у процесу доношења одлука, образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културно наслеђе, територијална организација, систем јавног информисања и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматра 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа.

Разматрајући овај захтјев Вијеће је констатовало да је у Одлуци о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа и њеном образложењу наведено да Клуб делегата бошњачког народа сматра да одредбе члана 17. Закона о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању представљају повреду виталног националног интереса бошњачког народа у смислу члана 70. став 6. ал. 2. и 6. Устава, због несагласности ове законске одредбе са чланом 38. став 1. Устава којим је свима гарантовано право на школовање под истим условима. Наиме, како се истиче у овом образложењу, прописивање из члана 17. наведеног закона којим се награда наставницима за изузетне резултате и залагање у раду именује као „Светосавска награда“ је дискриминирајуће према несрпском народу, у конкретном случају бошњачком народу, а имајући у виду ставове Растка Немањића, тј. Светог Саве према исламу и муслиманима. Надаље се истиче да су његови текстови о исламу постали темељ за ширење мржње према овој религији, те се указује на дјело „Законоправило о Мухамедовом учењу“ у којем се, како се наводи, на непримјерен и увредљив начин говори у исламу и муслиманима. С обзиром на изложено, Клуб делегата бошњачког народа сматра да овако значајна награда не може

бити „награда која у свом називу преферира 'српског просвјетитеља' у односу на друге народе“, као и да је овакво прописивање у супротности са Уставом Босне и Херцеговине, Уставом Републике Српске, те уставним амандманима о конститутивности и равноправности народа и грађана у Босни и Херцеговини и Републици Српској, те истичу да се Бошњаци не могу идентификовати са на оваквим називом награде. У Одлуци се даље образлаже да Босна и Херцеговина и њени ентитети треба да теже мултиетичности и мултикултуралности, те да би општеприхватљив назив за заслуге просвјетних радника, који као и ученици, припадају различитим националностима био најадекватнији.

На основу наведених уставних одредаба, садржаја оспореног члана 17. Закона о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању, те навода Клуба делегата бошњачког народа, Вијеће је утврдило да оспореном законском одредбом није повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Приликом ове оцјене Вијеће је утврдило да је у надлежности Народне скупштине да законом уреди дјелатност средњег образовања и васпитања као дјелатност од општег друштвеног интереса, као и да пропише друга питања у вези са њим, укључујући и питање награђивања наставника за изузетне резултате и залагање у раду. Да би се утврдило да ли је у овом случају дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког народа потребно је имати у виду садржај цјелокупног оспореног члана Закона, а не само назив награде која се наставнику додјељује. С тим у вези, Вијеће је утврдило да је законодавац чланом 17. Закона, између осталог, прописао да се избор кандидата за додјелу Светосавске награде врши путем јавног позива на коме могу да учествују сви кандидати који испуњавају услове прописане ставом 5. оспорене законске одредбе, као и да Комисија за додјелу Светосавске награде свој приједлог министру за додјелу награде наставнику, заснива искључиво на испуњености поменутих услова, те испуњености критеријума за бодовање из става 6. оспорене законске одредбе. Према оцјени Вијећа поменути услови и критеријуми на основу којих се врши избор кандидата за додјелу Светосавске награде су у потпуности анационалне природе и никога не фаворизују, због чега је извјесно да се Светосавска награда додјељује наставнику за резултате на професионалном плану у потпуности независно од његових националних и вјерских одредница. У овом смислу Вијеће је утврдило да оспорена законска одредба не дискриминише и не доводи у подређен положај било који конститутивни народ у Републици Српској у праву на уживање гаранција из круга виталних националних интереса дефинисаним одредбама Амандмана LXXXII, којим је допуњен члан 70. Устава, и да је награда доступна сваком наставнику који испуњава прописане услове.

С обзиром на то да се оспореном одредбом Закона не даје предност било којем конститутивном народу, нити се прави разлике међу њима, Вијеће је оцијенило да се она једнако односи на све грађане Републике Српске, те ниједан конститутивни народ оваквим прописивањем није доведен у неравноправан положај у уживању права зајемчених Уставом, односно овом одредбом нису нарушене уставне гаранције из члана 5. став 1. ал. 2. Устава, према којем се уставно уређење темљи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити виталних националних интереса.

Такође, Вијеће је утврдило да су неосновани наводи Клуба делегата бошњачког народа према којима је члан 17. оспореног закона у супротности са чланом 38. став 1. Устава, јер се

оспорено прописивање не може довести у везу са гаранцијама из наведене уставне одредбе.

Имајћи у виду изложено, Вијеће је оцијенило да члан 17. Закона о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању број: 02/1-021-576/20, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Десетој редовној сједници сједници одржаној 18. јуна 2020. године, не представља повреду виталног националног интереса ниједног конститутивног народа, у конкретном случају бошњачког конститутивног народа.

На основу изложеног Вијеће је одлучило као у изреци ове одлуке.

Ову одлуку Вијеће за заштиту виталног интереса донијело је већиним гласова, у саставу: предсједавајући Вијећа Амор Букић, предсједник Суда мр Џерард Селман и судије: Миленко Араповић, Војин Бојанић, Златко Куленовић, проф. др Душко Медич и Ирена Мојовић.

Број: УВ-14/20
7. септембра 2020. године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋА
Вијећа за заштиту виталног
интереса
Уставног суда Републике
Српске
Амор Букић с.р.